

З попереднім пов'язане п'яте правило: завжди плануй задалегідь. І робить це військовослужбовець лише з однієї причини – бажання вижити [1, с. 105].

Зазначені правила і поведінку комбатант несвідомо переносить у мирне, невоєнне життя, в родину і колектив співробітників, колег, товаришів тощо.

Розуміючи недостатній рівень дослідження зазначеної проблеми – під час проведення судово-психологічної експертизи з підекспертними-комбатантами автори статті в першу чергу описували свій досвід проведення психодіагностичних бесід під час роботи із зазначеною категорією осіб.

Література:

1. Зоран Корман. Психологічна стійкість воїна. – Київ, 2017. – 184 с.
2. Кохун О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Олійник В.О., Хоружий С.М., Ларіонов С.О., Сириця М.В. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей цивільними психологами: метод. посіб. – К., 2023. – 175 с.
3. Лісовський П.М. Військова психологія: методологічний аналіз: навчальний посібник. – Київ. Кондор-видавництво, 2017 – 219 с.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ В СУДОВІЙ ЕКСПЕРТИЗІ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Лісовицька Ірина,

*кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», старший науковий співробітник відділу з безпеки життєдіяльності охорони праці та промислової безпеки лабораторії інженерно-технічних досліджень
Дніпропетровського науково-дослідного інституту судових експертиз
<https://orcid.org/0000-0002-9599-3492>*

Муха Олег,

*кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», науковий співробітник відділу з безпеки життєдіяльності охорони праці та промислової безпеки лабораторії інженерно-технічних досліджень
Дніпропетровського науково-дослідного інституту судових експертиз
<https://orcid.org/0000-0002-1311-8708>*

Експертиза з безпеки життєдіяльності – це незалежна галузь судової експертизи, яка відноситься до видів інженерно-технічних експертиз і відрізняється від інших видів в залежності від предмета дослідження.

В розділі II Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень [1] містяться основні завдання і перелік вирішуваних питань інженерно-технічних експертиз, у тому числі з безпеки життєдіяльності.

Визначивши яке саме завдання поставлене для дослідження експерт починає методично підходити до виконання судової експертизи з безпеки життєдіяльності та знайомитися з предметом її дослідження.

Методичні підходи до проведення судової експертизи з безпеки життєдіяльності включають наступні етапи:

1. Збір інформації:

– *Аналіз документації*: Ознайомлення з матеріалами розслідування нещасного випадку, аварії. Ретельний огляд документації, пов'язаної з охороною праці та безпекою життєдіяльності в організації (інструкції, правила безпеки, записи про навчання, результати аудитів та інше).

– *Пояснення та опитування працівників або інших осіб*: Пояснювальні записки, протоколи допиту потерпілого (-лих), свідків та інших осіб причетних до події, для збору свідчень про умови праці, дотримання правил безпеки та інші важливі фактори.

2. Ознайомлення з документацією щодо огляду місця події:

– *Аналіз документації*: Вивчення умов праці та можливих чинників, які могли вплинути на безпеку. Відповідність робочого місця технічній документації та вимог безпеки.

– *Оцінка засобів індивідуального захисту*: Перевірка та оцінка використання засобів індивідуального захисту працівниками.

3. Визначення причини та обставин:

– *Аналіз нещасного випадку*: Вивчення обставин нещасного випадку або травми, включаючи характер та механізм події.

– *Ідентифікація причин*: Визначення конкретних причин, що призвели до нещасного випадку, включаючи можливі порушення у сфері охорони праці.

4. Експертна оцінка:

– *Медична оцінка*: Визначення тяжкості виду травми. Проведення медичної експертизи травм (встановлення механізму та часу травмування потерпілого).

– *Інженерно-технічна експертиза*: Проведення експертної оцінки стану безпеки охорони праці та безпеки промислового виробництва суб'єкта господарювання, об'єктів підвищеної небезпеки, а також

експертного обстеження (технічного діагностування) устаткування машин, механізмів підвищеної небезпеки [2].

– *Розпорядчі документи органів державного нагляду (контролю):* Акти, приписи, розпорядження органу державного нагляду складені за результатами здійснення планової (позапланової) перевірки суб'єкта господарювання [3].

5. Перевірка відповідності системи охорони праці та безпеки життєдіяльності законодавчим та нормативним вимогам:

– *Аналіз нормативно-правових актів:* Підбір і опрацювання законодавчих і нормативно-правових актів з охорони праці відповідно до галузі застосування, учасників і виду події.

6. Реконструкція подій:

– *Моделювання обставин інциденту:* Моделювання обставин дозволяє визначити послідовність подій та встановити фактори, що призвели до нещасного випадку або аварії. Цей методичний підхід забезпечує точність та обґрунтованість висновків експерта [4].

7. Підготовка висновку експерта:

– *Складання висновку:* Підготовка письмового висновку, в якому висвітлюються всі виявлені факти, висновки та рекомендації.

– *Виступ експерта:* Участь у судових засіданнях та надання пояснень стосовно висновків експертизи.

Ці методичні підходи дозволяють проводити судову експертизу з безпеки життєдіяльності системно та об'єктивно.

Література:

1. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ М-ва юстиції України від 08.10.1998 № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>.

2. Положення Про Державну службу України з питань праці: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 № 96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/96-2015-%D0%BF#Text>

3. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності Закон України від 05.04.2007 № 877-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>

4. Методика проведення судової експертизи з безпеки життєдіяльності та охорони праці: реєстраційний код у Реєстрі методик судових експертиз 10.5.17.